

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 § och 8 § 1 mom. lagen om statens affärsverk

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om statens affärsverk ändras så att den motsvarar bestämmelserna i den nya grundlagen. I lagen slopas hänvisningarna till regeringsformen, som skall upphävas genom

grundlagen. I lagen införs dessutom bestämmelser om maximibeloppet av statens affärsverks sammanlagda kortfristiga lån.

Lagen avses träda i kraft den 1 mars 2000 samtidigt som den nya grundlagen.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Allmänt

Lagen om statens affärsverk (627/1987), nedan den allmänna lagen, trädde i kraft den 1 januari 1988. Lagen innehåller två hänvisningar till regeringsformen, som upphävs genom grundlagen som träder i kraft den 1 mars 2000. Den första hänvisningen finns i 3 §, som gäller affärsverkens budgeteringsprincip, och den andra i 8 § 1 mom., som gäller affärsverkens fullmakter att uppta kortfristiga lån.

Lagen om statens affärsverk är en undantagslag. Bestämmelsen i 3 § om att affärsverken står utanför budgeten och bestämmelsen i 8 § 1 och 3 mom. om affärsverkens rätt att ta upp kortfristiga lån och leveranskrediter utan riksdagens samtycke krävde att lagen om statens affärsverk stiftades i den ordning som anges för grundlag.

1.2. Budgeteringsprincipen

Enligt 3 § i lagen om statens affärsverk och utan hinder av 66 § 1 mom. regeringsformen skall ett affärsverks inkomster och utgifter inte tas upp i statsbudgeten, om inte annat bestäms i denna lag eller i lagen om

affärsverket. Då de bestämmelser i regeringsformen som gäller statshushållningen reviderades genom en lag som trädde i kraft den 1 mars 1992 infördes det i 67 § 3 mom. regeringsformen en bestämmelse enligt vilken inkomststater och anslag som gäller statens affärsverk tas in i statsbudgeten endast för så vitt därom stadgas genom lag.

I regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av regeringsformens och riksdagsordningens stadganden om statshushållningen (RP 262/1990 rd) konstateras att eftersom "statens affärsverk utgör ett viktigt undantag från principen om budgetens fullständighet, som det föreslås ett stadgande om i 67 § 1 mom. regeringsformen, skall enligt förslaget i 67 § 3 mom. regeringsformen tas in ett stadgande om att de står utanför budgeten". En bestämmelse med samma innebörd har också tagits in i andra meningen i 84 § 4 mom. i den nya grundlagen.

I enlighet med vad som anges ovan är statens affärsverk inrättningar som står utanför budgetekonomin och de utgör därigenom ett undantag från den allmänna principen, enligt vilken uppskattningar av de årliga inkomsterna och anslag för de årliga utgifterna skall tas in i statsbudgeten. Eftersom inkomstposter och anslag som gäller affärsverken enligt den nya grundlagen tas

in i statsbudgeten endast till den del så anges genom lag, föreslås att den allmänna lagen skall vara en sådan lag som avses i den nya grundlagen.

1.3. Affärsverkens fullmakter att uppta lån

Enligt 82 § i den nya grundlagen skall statens upplåning vara grundad på riksdagens samtycke, av vilket framgår de nya lånens eller statsskuldens maximibelopp. Bestämmelsen motsvarar 64 § 1 mom. regeringsformen och i huvudsak också den 64 § 1 mom. regeringsformen som gällde då lagen om statens affärsverk trädde i kraft. Enligt 8 § 1 mom. i den allmänna lagen får ett affärsverk, utan hinder av vad som stadgas i 64 § regeringsformen, ta upp lån för sin verksamhet, om återbetalningstiden är kortare än ett år, samt ta upp leveranskrediter, (*kortfristig lån*). Enligt paragrafens 2 mom. kan i lagen om affärsverket detta inom ramen för riksdagens samtycke beviljas rätt att ta upp annat lån än sådant som avses i 1 mom., (*långfristig lån*). I praktiken har riksdagen i samband med fastställandet av statsbudgeten godkänt fullmakter för statens affärsverk att uppta långfristiga lån.

Med stöd av 8 § 3 mom. i den allmänna lagen har det utfärdats ett beslut om gränser och villkor för statliga affärsverks upplåning (865/1988). Enligt 2 § i beslutet får ett affärsverk i allmänhet använda kortfristiga lån endast för att sköta sin likviditet, och kortfristiga lån får inte utan särskilda skäl användas för att finansiera anskaffning av sådana anläggningstillgångar vilkas ekonomiska brukstid är minst tre år eller för andra därmed jämförbara utgifter med långverkningstid. Enligt beslutets 3 § får långfristiga lån i regel tas upp endast för investeringar och andra utgifter med långverkningstid samt för finansiering av ett permanent extra behov av driftskapital. I beslutet finns dessutom andra bestämmelser som gäller upplåning.

Alla de affärsverk som för närvarande är verksamma har rätt att ta upp långfristiga lån inom gränserna för de lånefullmakter som riksdagen beviljar. Enligt 8 § 1 och 3 mom. i den gällande allmänna lagen har affärsverken också alltid rätt att ta upp kortfristiga lån och leveranskrediter. Eftersom affärsverkens kortfristiga lån och leveranskrediter inte inkluderas i de

lånefullmakter som riksdagen beviljar, utgör förfarandet ett undantag från den nya grundlagen. Det föreslås därför att maximibeloppet av affärsverkens sammanlagda kortfristiga lån skall bestämmas i den allmänna lagen.

Det föreslås att statsrådet skall besluta om hur fullmakterna skall fördelas mellan affärsverken. Enligt 82 § 1 mom. i den nya grundlagen skall statsskuldens maximibelopp framgå av riksdagens samtycke. Grundlagen förutsätter däremot inte att de instanser som tar upp statens lån skall specificeras i riksdagens beslut. De nuvarande statliga affärsverken har kortfristiga lån till ett belopp av uppskattningsvis högst 2 000 000 000 mark år 2000. Det föreslagna beloppet motsvarar affärsverkens behov av kortfristiga lån.

Den föreslagna ändringen av 8 § 1 mom. skall emellertid vara i kraft en viss tid, inom vilken systemet för kortfristig upplåning skall utredas. Avsikten är att en totalrevidering av den allmänna lagen skall inledas under innevarande år. Det föreslås därför att bestämmelsen i fråga skall vara i kraft till utgången av år 2001.

2. Propositionens verkningar

Propositionen har inga ekonomiska eller organisatoriska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

Justitieministeriet tillsatte i augusti 1997 en arbetsgrupp för att utreda de behov av ändringar av den övriga lagstiftningen som projektet Grundlag 2000 förutsätter samt arrangemangen för den nya lagstiftningens ikraftträdande och övergångsarrangemangen. I arbetsgruppens promemoria om den nya grundlagen och behoven att ändra lagstiftningen (Lagberedningsavdelningens vid justitieministeriet publikation 1/1999) konstateras att den allmänna lagen behöver ändras.

I övrigt har propositionen beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet. Förhandlingar om propositionen har förts med de nuvarande affärsverken och med representanter för de ministerier som styr dem.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2000, dvs. samtidigt som den nya grundla-

gen. Det föreslås dock att 8 § 1 mom. skall gälla endast till utgången av 2001.

5. Lagstiftningsordning

Lagen om statens affärsverk stiftades i den ordning som 67 § riksdagsordningen anger. Genom den ändring av VI kap. regeringsformen som trädde i kraft den 1 mars 1992 togs bestämmelser om affärsverken in i 65 och 67 § regeringsformen samt bestämmelser om statens upplåning i 64 §. De sistnämnda bestämmelserna togs in i VI kap. 64 § med samma innehåll som de hade då lagen om statens affärsverk trädde i kraft. Bestämmelser med samma innehåll ingår också i den nya grundlagen. Den nämnda

64 § motsvaras av 82 § 1 mom. i den nya grundlagen.

Bestämmelsen i 8 § 1 mom. lagen om statens affärsverk strider således också mot den nya grundlagen. Enligt 82 § 1 mom. grundlagen skall statens upplåning vara grundad på riksdagens samtycke, av vilket framgår de nya lånens eller statsskuldens maximibelopp. Riksdagen kan också ge sitt samtycke genom lag. Eftersom det i 8 § 1 mom. lagen om statens affärsverk föreslås bestämmelser om maximibeloppen av respektive affärsverks kortfristiga lån, kan lagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 3 § och 8 § 1 mom. lagen om statens affärsverk

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 10 juli 1987 om statens affärsverk (627/1987) 3 § och 8 § 1 mom. som följer:

3 §

Budgeteringsprincipen

Inkomstposter och anslag som gäller ett affärsverk skall tas upp i statsbudgeten endast till den del som anges i denna lag eller i lagen om affärsverket.

8 §

Upplåning

Ett affärsverk får ta upp lån för sin verk

samhet, om återbetalningstiden är kortare än ett år, samt ta upp leveranskrediter (*kortfristiga lån*) så som statsrådet bestämmer. Det sammanlagda beloppet av affärsverkens kortfristiga lån får dock uppgå till högst 2 000 000 000 mark.

Denna lag träder i kraft den 2000.
Lagens 8 § 1 mom. är i kraft till den 31 december 2001.

Helsingfors den 11 februari 2000

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Finansminister *Sauli Niinistö*

Lag

om ändring av 3 § och 8 § 1 mom. lagen om statens affärsverk

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 10 juli 1987 om statens affärsverk (627/1987) 3 § och 8 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 §

Budgeteringsprincipen

Utan hinder av vad som stadgas i 66 § 1 mom. regeringsformen skall ett affärsverks inkomster och utgifter inte tas upp i statsförslaget, om inte annat stadgas i denna lag eller i lagen om affärsverket.

8 §

Upplåning

Ett affärsverk får, utan hinder av vad som stadgas i 64 § regeringsformen, ta upp lån för sin verksamhet, om återbetalningstiden är kortare än ett år, samt ta upp leveranskrediter.

Föreslagen lydelse

3 §

Budgeteringsprincipen

Inkomstposter och anslag som gäller ett affärsverk skall tas upp i statsbudgeten endast till den del som anges i denna lag eller i lagen om affärsverket.

8 §

Upplåning

Ett affärsverk får ta upp lån för sin verksamhet, om återbetalningstiden är kortare än ett år, samt ta upp leveranskrediter (kortfristiga lån) så som statsrådet bestämmer. Det sammanlagda beloppet av affärsverkens kortfristiga lån får dock uppgå till högst 2 000 000 000 mark.

Denna lag träder i kraft den 2000.
Lagens 8 § 1 mom. är i kraft till den 31 december 2001.
